

Bouwstenen voor na de gemeenteraadsverkiezingen

Dit is hoofdstuk 4 van de notitie 'Bouwstenen gemeenteraadsverkiezingen 2022 Tytsjerksteradiel', vastgesteld in de raadsvergadering van 27 januari 2022.

Hoofdstuk 4 Bouwstenen voor na de gemeenteraadsverkiezingen

4.1 Inleiding

Op 21 maart 2022 wordt de definitieve verkiezingsuitslag definitief bekend gemaakt. Dan ontstaat er een fase die door de Gemeentewet amper wordt gereguleerd. Het enige wat vastligt is dat de raad uiteindelijk de wethouders benoemt. Daarnaast moet de burgemeester worden geïnformeerd over de uitkomsten van de college-onderhandelingen en krijgt hij de kans zijn mening te geven over het collegeprogramma. Dit betekent dat de politieke partijen zelf vorm kunnen geven aan het proces na de verkiezingen.

Om hierover na te denken vond op 28 mei 2021 onder leiding van Jasper Loots een raadsbrede inspiratiesessie plaats 'Goed geïnformeerd richting (in)formatie'. Tijdens deze sessie is besproken dat er een vervolg zou komen op 3 september 2021. Tijdens deze raadsbrede bijeenkomst, wederom onder leiding van Jasper Loots, zijn aan de hand van de aanzet van onderhavige concept-bouwstenennotitie diverse vraagstukken besproken. Daarbij is via de Mentimeter gepeild onder de aanwezigen om de scherpte in het gesprek te krijgen (zie bijlage). Aan het eind van deze bijeenkomst is besproken dat de griffie de aanzet van de concept-bouwstenennotitie verder uitwerkt in een concept-bouwstenennotitie die op 10 november aan het presidium ter bespreking wordt voorgelegd. Deze concept-notitie wordt tijdig gedeeld zodat het eerst in de fracties kan worden besproken. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de notitie in de raad wordt besproken om als cadeau c.q. bouwsteen aan te bieden aan de nieuwe raad.

De belangrijkste lessen van de bijeenkomsten op 28 mei en 3 september zijn 'voorspelbaarheid' en 'communicatie'. Deze kernwoorden zijn de rode draad door deze concept-bouwstenennotitie. De geleerde lessen uit het verleden, het belang van heldere procesafspraken, het markeren van de verschillende fases, de benodigde zorgvuldigheid en het vooraf bepalen van de rollen komen vormen de basis voor deze notitie. Per fase worden de mogelijkheden beschreven en wordt een advies van de raad 2018-2022 aan de nieuwe raad geformuleerd.

4.2 Bekendmaking voorlopige uitslag verkiezingen

Er zijn verschillende mogelijkheden om de voorlopige uitslag van de verkiezingen bekend te maken. Dit varieert van een uitslagenavond tot een uitslagenontbijt. In Tytsjerksteradiel werd op de avond van de verkiezingsdag altijd een uitslagenavond georganiseerd. Dit is een openbare avond waar eenieder bij aanwezig mag zijn waarbij de tussenuitslagen live worden gepresenteerd op een groot scherm. Deze avond dient ook het doel om de strijdbijl die er tussen partijen tot de verkiezingen is met elkaar ritueel te begraven.

Advies raad 2018 – 2022 aan nieuwe raad:

Binnen de raad is er veel draagvlak voor het organiseren van een openbare uitslagenavond. Het advies aan de nieuwe raad is dan ook om deze uitslagenavond te laten organiseren onder regie van de griffie in samenwerking met Burgerzaken en Communicatie.

Alternatief: als niet voor een openbare uitslagenavond wordt gekozen is de formele bekendmaking van de verkiezingsuitslag zoals beschreven in paragraaf 4.3 de eerstvolgende stap in het proces.

Besluit Presidium:

- *Er komt een openbare uitslagenavond.*
- *Er wordt gezocht naar vlotte presentator.*
- *RTVNOF zal op het gemeentehuis (kosteloos) komen om de uitslagenavond uit te zenden. Dit doen ze ook op de 3 andere gemeentehuizen, de regie van RTV bepaal wat wanneer op tv komt. Dit vergt dus nauwe samenwerking tussen Burgerzaken/griffie/presentator/eigen communicatie.*

Wijze van afhandelen: er is een presentator bereid gevonden de avond te presenteren. De griffie zal de presentator hierin ondersteunen. De afstemming met RTV NOF vindt plaats.

4.3 Bekendmaking verkiezingsuitslag

Op grond van de Kieswet moet het centraal stembureau de uitslag van de verkiezingen zo spoedig mogelijk vaststellen. De vaststelling en bekendmaking vinden plaats tijdens een openbare zitting van het centraal stembureau. Deze staat op 21 maart 2022 ingepland. Dit zal tijdig bekend gemaakt worden door team Burgerzaken.

4.4 Verkennende fase

4.4.1 Verkennende fase: duidingsdebat

In den lande wordt steeds vaker na de verkiezingen een duidingsdebat georganiseerd. In een duidingsdebat wordt de verkiezingsuitslag geduid: hoe interpreteren de partijen de uitslag? Welke coalitie lijkt logisch gezien de uitslag? Welke vervolgstappen zijn nu aan de orde? Welke inhoudelijke punten moeten op tafel liggen? Dit duidingsdebat vindt meestal in de openbaarheid plaats.

Advies raad 2018 – 2022 aan nieuwe raad:

Binnen de raad is veel draagvlak voor het opnemen van een korte verkennende fase in het proces na de verkiezingen. Deze verkennende fase bestaat in ieder geval uit een openbaar duidingsdebat. De uitnodiging voor dit debat gaat uit van de raad (griffie). De nieuwe raadsleden worden voor dit debat uitgenodigd. Het debat vindt plaats in de raadzaal. Er was geen duidelijk draagvlak voor het voorzitterschap van de bijeenkomst: dit kan zowel de raadsvoorzitter als een externe voorzitter zijn. Op de agenda van het duidingsdebat komt te staan de onderwerpen: duiden verkiezingsuitslag (waaronder benoemen logische coalities) en het bespreken van het vervolgproces (verlengen verkennende fase door benoemen verkenner, (in)formatie en raadsprogramma).

Alternatief: er kan ook voor worden gekozen deze fase te laten bestaan uit het aanstellen van een verkenner zoals beschreven in paragraaf 4.4.2 of de verkennende fase volledig over te slaan en direct naar de informatie over te gaan zoals beschreven in paragraaf 4.7.

Besluit Presidium: er wordt een duidingsdebat georganiseerd onder voorzitterschap van de raadsvoorzitter.

Wijze van afhandelen: de griffie bereidt de agenda voor dit debat voor.

4.4.2 Verkennende fase: verkenner

Naast het duidingsdebat valt ook de trend te bespeuren dat na de verkiezingen een verkenner wordt aangesteld. Soms is dat in plaats van een duidingsdebat, soms is de uitkomst van een duidingsdebat dat er nog een verkenner (informatuur 'light') wordt aangesteld.

Als een verkenner wordt aangesteld krijgt deze een beperkte opdracht mee. De verkenner gaat aftasten bij de partijen, zal de partijen vragen te reflecteren op de verkiezingsuitslag. De verkenner gaat bij de partijen inventariseren wat de gewenste vervolgstappen zijn in het proces en inventariseert ook wat kansrijke coalities lijken te zijn. Het resultaat hiervan is een advies van de verkenner over de opdracht aan de (in)formatuur en advies 'in welke hoek' die (informatuur) moet worden gezocht. Het gaat, net als bij het duidingsdebat, tijdens de verkenning uitdrukkelijk nog niet om de inhoud en de personen.

Advies raad 2018 – 2022 aan nieuwe raad:

Binnen de raad was geen overduidelijk draagvlak voor het benoemen van een verkenner. Als hiervoor wordt gekozen dan ligt het voor de hand dat de verkenner de opdracht van de raad krijgt: daarbij zal dan ook moeten worden besproken wie de verkenner mag uitzoeken, of de raad voor het uitzoeken van de verkenner nog kaders stelt (hoeveel verkenners, neutraliteit, binnen/buiten gemeente). Er was binnen de raad geen overduidelijk draagvlak voor het al dan niet houden van de gesprekken in de openbaarheid. Wel was er duidelijk draagvlak voor het openbaar maken van de gespreksverslagen van de verkenner. Ook is duidelijk dat de verkenner een eindverslag moet maken met daarin een advies over het vervolg en dat dit advies altijd in een openbare bespreking met die verkenner aan de orde moet komen.

Alternatief: er kan ook voor worden gekozen deze fase in aansluiting op een duidingsdebat plaats te laten vinden zoals beschreven in paragraaf 4.4.1 of de verkennende fase over te slaan en direct naar de informatie te gaan zoals beschreven in paragraaf 4.7.

Besluit Presidium:

Er was geen duidelijk draagvlak voor het benoemen van een verkenner. Dit zou dan een informatuur light worden. Het is ook afhankelijk van de uitslag van de verkiezingen. Vooralsnog wordt er niet voor gekozen.

4.5 Afscheid van de oude raad

De oude raad beoordeelt de geloofsbrieven van de nieuwe raadsleden. Op grond van de Kieswet moet dit uiterlijk 29 maart 2022 plaatsvinden. De raadsleden worden uitgeluid door de voorzitter. De oude raad treedt formeel af op de dag dat de nieuwe raad wordt geïnstalleerd.

4.6 De installatie van de nieuwe raad

In een nieuwe vergadering wordt de nieuwe raad geïnstalleerd met het afleggen van de belofte of de eed. De oude wethouders blijven nog in functie (combinatie met raad-lidmaatschap is mogelijk) tot het nieuwe college wordt geïnstalleerd. Op grond van de Kieswet moet deze vergadering op 30 maart 2022 plaatsvinden.

4.7 Informatiefase

Het is in Tytsjerksteradiel gebruikelijk dat er na de verkiezingen een informateur wordt aangesteld. Een informateur gaat, anders dan een verkenners, meer op inhoud in gesprek. Het gaat dan over opgaves en evt. blokkades op de inhoud. De informateur krijgt een opdracht mee om te onderzoeken welke coalities kansrijk zijn en verkent en/of maakt inhoudelijke afspraken.

Advies raad 2018 – 2022 aan nieuwe raad:

Binnen de raad was overduidelijk draagvlak voor het inschakelen van een informateur c.q. het gebruik maken van een informatiefase. Daarbij is er ook duidelijk draagvlak om de keuze voor de informateur aan de raad over te laten. Het hangt uiteraard af van de verkiezingsuitslag en de opdracht aan de informateur maar er lijkt voorzichtig draagvlak te zijn voor een informateur die een relatieve buitenstaander is. Er bestaat geen twijfel binnen de raad dat een precieze opdracht aan de informateur uiteindelijk moet worden bepaald door de raad. Ook is er draagvlak om de gesprekken met de informateur in beslotenheid te laten plaatsvinden. Wel is er overduidelijk draagvlak om de gespreksverslagen ('op hoofdlijnen') met de informateur openbaar te laten zijn. Ook is er geen twijfel dat de informatiefase altijd eindigt met een openbaar verslag/rapport van de informateur en dat deze fase moet worden afgesloten met een openbare bespreking. Dit bestaat uit vragen aan de informateur, aan elkaar en een onderling debat. Ook is er geen twijfel dat de ondersteuning van de informatiefase bij de griffie ligt (uitnodigingen, verslaglegging, ondersteuning). Ook is er overduidelijk draagvlak dat de burgemeester met regelmaat moet worden bijgepraat door de informateur. Er is overduidelijk draagvlak dat de mienskip niet wordt betrokken in deze fase: de inwoners hebben via hun stem aangegeven wat ze belangrijk vinden. De griffie maakt een overzicht van alle overeenkomsten en verschillen uit de diverse verkiezingsprogramma's. Dit overzicht kan worden gebruikt als basis van een parallel proces aan het informatieproces: de eerste stap naar het opstellen van een raadsprogramma. In het duidingsdebat zal aan de orde komen hoe en wanneer dit proces plaats gaat vinden.

Alternatief: er kunnen in deze fase ook andere keuzes worden gemaakt. De informateur kan ook worden uitgezocht door de grootste partij of door de partij die als winnaar van de verkiezingen wordt beschouwd. Ook voor wat betreft de openbaarheid/beslotenheid van de onderdelen zijn andere keuzes mogelijk. Hetzelfde geldt voor het opleveren van het rapport van de informateur en het debat daarover in de raad.

Ter illustratie vindt u in bijlage 2 een voorbeeld van een opdracht aan een informateur.

Besluit Presidium: er is draagvlak voor een informateur van buitenaf. De opdracht aan de informateur wordt door de raad bepaald. Het bijgevoegde model vormt daarvoor de basis. De gesprekken met de informateur zullen in beslotenheid plaatsvinden maar de informatiefase eindigt met een openbaar verslag van de informateur en eindigt met een openbare raadsbespreking. De informatiefase verloopt parallel aan de fasering van het raadsprogramma. De griffie stelt een overzicht op van alle overeenkomsten en verschillen in verkiezingsprogramma's.

4.8 Formatiefase

Na het afronden van de informatiefase start de formatiefase. De formateur leidt de coalitieonderhandelingen en zal daartoe een duidelijke opdracht moeten krijgen. De formateur begint pas als het in principe niet meer kan mislukken, de formateur gaat meer over de 'poppetjes'

en de portefeuillevverdeling. Er zijn verschillende smaken mogelijk als uitkomst voor de onderhandelingen (zie paragraaf 4.9).

Advies raad 2018-2022 aan de nieuwe raad:

Ook voor de keuze van de formateur is de verkiezingsuitslag en de vast te stellen opdracht van belang. In lijn van de informateur van buiten lijkt er ook voorzichtig draagvlak te zijn voor een formateur van buiten. De opdrachtverlening zou in die gedacht ook door raad kunnen plaatsvinden. De ondersteuning in deze fase vindt plaats door de gemeentesecretaris. Nu de mienskip al door het uitbrengen van een stem heeft aangegeven wat zij belangrijk vindt hoeft de samenleving in dit proces geen plaats te hebben. Daarnaast zal de nieuwe raad ter voorbereiding op deze fase na moeten denken over de volgende vragen:

- Wie wijst de formateur aan?
- Met wie gaat de formateur in gesprek?
- Wie ondersteunt bij de formatie als de keuze uitgaat naar een coalitieakkoord/programma?
- Wie ondersteunt bij de formatie als de keuze uitgaat naar raadsbreed raadsprogramma?
- Wanneer wordt de raad en de samenleving geïnformeerd?
- Wanneer krijgt de burgemeester het coalitieakkoord en op welke wijze wordt hij in de gelegenheid gesteld hier zijn visie op te geven?
- Hoe behandelt de raad een coalitieakkoord?
- Welke rol heeft de samenleving hierbij?
- Wordt ook afgestemd met de samenwerkingspartner Achtkarspelen in deze fase en zo ja, hoe?

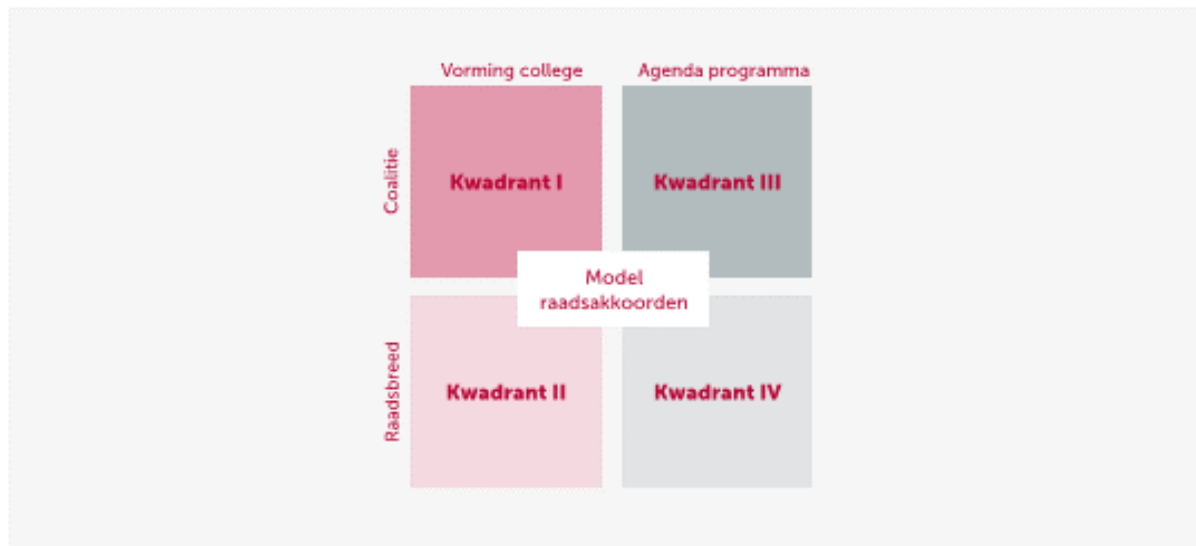
Ter illustratie vindt u in bijlage 3 een voorbeeld van een opdracht aan een informateur.

Besluit Presidium: het is aan de betreffende partijen hoe die fase wordt ingericht. Zij zoeken een formateur en de opdracht voor de formateur wordt besproken in de raad. Het bijgevoegde model vormt daarvoor de basis. De ondersteuning vindt plaats door de gemeentesecretaris. Ook voor deze fase geldt dat het parallel kan verlopen aan de fasering van het raadsprogramma.

4.9 Akkoord

In het onlangs verschenen rapport 'Routekaart voor raadsakkoorden' worden verschillende mogelijkheden beschreven als uitkomst voor de onderhandelingen.¹ Aan de hand van onderstaande politieke figuur worden in dit rapport de verschillende geconstateerde uitkomsten beschreven: vorming van het college via de coalitie of raadsbreed, vorming van de raadsagenda en/of een coalitieakkoord, etc.

Coalitie of raadsbreed; college en/of inhoudelijk programma

Figuur 1: Politieke samenwerking.

Op hoofdlijnen zijn de verschillende smaken als mogelijke uitkomst voor de onderhandelingen als volgt samen te vatten:

- Een meerderheid van de raad (hierna: 'coalitiepartijen') sluiten een coalitieakkoord en dragen een wethouder aan voor het college;
- De coalitiepartijen dragen een wethouder aan en komen met een uitvoerings/collegeprogramma dat uitvoerend is aan een raadsbreed raadsakkoord;
- De coalitiepartijen dragen een wethouder aan en een coalitieprogramma, daarnaast wordt aanvullend een raadsbreed raadsakkoord gesloten;
- De coalitiepartijen dragen een wethouder aan en daarnaast wordt een raadsbreed raadsakkoord gesloten;
- De coalitiepartijen maken een coalitieakkoord, de wethouders worden raadsbreed gekozen;
- Raadsbreed wordt zowel een raadsakkoord als de wethouders (zakencollege) gekozen.

Daarnaast is nog de vraag wat er in een akkoord komt te staan: wordt gekozen voor een traditioneel coalitieakkoord (inhoud, doelen, SMART, financiële paragraaf, doorvertaling in P&C-stukken) of een bestuursakkoord / procesakkoord waarin meer de manier van besturen en besluiten centraal staat.

¹ Deze diverse mogelijkheden met de voor- en nadelen worden beschreven in het rapport '[Routekaart voor raadsakkoorden](#)' van mr. Lianne van Kalken, prof. mr. Geerten Boogaard, prof. dr. Martijn van der Steen en Wouter Scherpenisse.

Advies raad 2018-2022 aan nieuwe raad:

Elke vorm van politieke samenwerking heeft voor- en nadelen. Er lijkt geen draagvlak te zijn voor een klassiek coalitieakkoord met een klassieke coalitie. Een door de raad vast te stellen raadsprogramma om binnen de raad samen te werken heeft wel draagvlak. Dit in combinatie met een uitvoeringsprogramma. Dit is een nieuwe manier van gezamenlijk met elkaar optrekken, een leerproces waarin fouten mogen worden gemaakt. De nieuwe raad zal aan de hand van de verkiezingsuitslag en de dan van toepassing zijnde situatie moeten bepalen welke vorm op dat moment het beste bij Tytsjerksteradiel past. Ter voorbereiding op deze gesprekken maakt de griffie een overzicht van de verkiezingsprogramma's van alle gekozen partijen: waar zitten de overeenkomsten en waar zitten de verschillen?

Besluit Presidium: er wordt een raadsprogramma opgesteld. Dit kan parallel lopen aan het proces van de informatie- en formatie. Het raadsprogramma vormt de basis voor het college-uitvoeringsprogramma.

4.10 Benoeming wethouders

De raad benoemt de wethouders die aan de slag gaan met de uitvoering van het akkoord zoals onder 4.9 is omschreven. Voor de wethouders die tevens tijdelijk raadslid waren, worden vervangende raadsleden benoemd. Uit voorgaande paragraaf 4.9 blijkt dat ook voor dit onderwerp verschillende smaken mogelijk zijn.

Naast enkele onverenigbare functies met het wethouderschap (geregeld in artikel 36b Gemeentewet) is in de Gemeentewet tevens het volgende vastgelegd over de wethouders:

Artikel 36

1. Het aantal wethouders bedraagt ten hoogste twintig procent van het aantal raadsleden, met dien verstande dat er niet minder dan twee wethouders zullen zijn.
2. De raad kan besluiten dat het wethouderschap in deeltijd wordt uitgeoefend. Indien het tweede lid toepassing vindt bedraagt, in afwijking van het eerste lid, het aantal wethouders ten hoogste vijftien procent van het aantal raadsleden, met dien verstande dat de tijdsbestedingsnorm van de wethouders gezamenlijk ten hoogste tien procent meer bedraagt dan de tijdsbestedingsnorm van de wethouders gezamenlijk zou hebben bedragen indien het tweede lid geen toepassing had gevonden.
3. De raad stelt bij de benoeming van de wethouders de tijdsbestedingsnorm van elke wethouder vast.
4. Bij de berekening van het maximale aantal wethouders, bedoeld in het eerste en het derde lid, wordt afgerond tot het dichtstbijgelegen gehele getal.

Artikel 36a

1. Voor het wethouderschap gelden de vereisten voor het lidmaatschap van de raad, bedoeld in artikel 10 met dien verstande dat in artikel 10 tweede lid onder b, voor «de dag waarop de gemeenteraad beslist over de toelating als lid tot de gemeenteraad» gelezen wordt: de dag waarop zij tot wethouder worden benoemd.

2. De raad kan voor de duur van een jaar ontheffing verlenen van het vereiste van ingezetenschap. De ontheffing kan in bijzondere gevallen, telkens met een periode van maximaal een jaar, worden verlengd.
3. Dezelfde persoon kan niet in meer dan één gemeente wethouder zijn

Daarnaast bepaalt het Reglement van Orde van de raad van Tytsjerksteradiel het volgende.

Artikel 10

1. Bij elke benoeming van wethouders stelt de raad, op voordracht van de griffier, een commissie “Benoembaarheid wethouders” in, die onderzoek verricht naar de benoembaarheid van een of meerdere kandidaat-wethouders en de raad hierover adviseert.
2. De ad hoc commissie bestaat uit drie leden van de raad. Bij tussentijdse benoeming van (een) wethouder(s) zal in deze commissie geen raadslid zitting hebben, behorende tot de fractie van waaruit de kandidaat wordt voorgedragen. Bij een compleet nieuwe collegebenoeming wordt deze voorwaarde losgelaten.
3. De commissie wordt ondersteund door de griffier.
4. De kandidaat wethouder legt tijdig de documenten en informatie over die nodig zijn voor de in het hiernavolgende lid door de commissie te verrichten toetsing. De kandidaat wethouder maakt bovendien alle overige door hem/haar in dat verband relevant geachte informatie aan de commissie kenbaar.
5. De commissie toetst de van de kandidaat wethouder ontvangen documenten en informatie aan de hand van in elk geval een zestal voorschriften:
  - de Verklaring Omtrent Gedrag;
  - artikel 36a Gemeentewet (benoembaarheidsvereisten);
  - artikel 41b Gemeentewet (nevenfuncties);
  - artikel 36b Gemeentewet (onverenigbare functies);
  - artikelen 41c Gemeentewet (onverenigbare of verboden handelingen)
  - risicoanalyse integriteit en toetsen evt. beheersmaatregelen in relatie tot portefeuilleverdeling;
  - de verklaring dat de kandidaat-wethouder de gedragscode voor burgemeester en wethouders van de gemeente onderschrijft.
6. De commissie verricht haar werkzaamheden in een niet openbare vergadering waarvan geen verslag wordt gelegd.
7. De kandidaat wethouder wordt in de gelegenheid gesteld de documenten en aangedragen informatie mondeling toe te lichten.
8. Op basis van de beoordeelde informatie formuleert de commissie een beargumenteerd openbaar advies aan de raad ten aanzien van de benoembaarheid van de voorgedragen wethouder(s). Indien de commissie niet unaniem is in haar oordeel, wordt hiervan melding gemaakt in het advies.
9. De burgemeester geeft als bestuurlijk opdrachtgever voor de aanvang van iedere ambtstermijn opdracht om de kandidaat-wethouders aan een risicoanalyse integriteit te onderwerpen. In geval wethouders opnieuw worden voorgedragen worden ze opnieuw aan een risicoanalyse integriteit onderworpen. De burgemeester brengt over het eindresultaat daarvan verslag uit aan de raad. De risicoanalyse en de eindconclusie zijn niet openbaar en wordt slechts gedeeld met de leden van de Commissie benoembaarheid. De griffier is ambtelijk opdrachtgever en contactpersoon richting het onderzoeksbureau.

Advies raad 2018-2022 aan nieuwe raad:

Bij het bespreken van de mogelijke vormen van politieke samenwerking zullen de volgende vragen ook moeten worden betrokken:

- Wat is het gewenste aantal wethouders, wie bepaalt dat?
- Wie levert de wethouders?
- Komen de wethouders uit een partij?
- Waar komen wethouders vandaan, is toepassing van de jaarlijkse ontheffing een optie?
- Is het in artikel 10 RvO beschreven proces van toetsing Commissie benoembaarheid wethouders waar ook de door de burgemeester aangevraagde risicoanalyse integriteit wordt besproken nog een goed uitgangspunt?
- Wat wordt verstaan onder het eindresultaat van de risicoanalyse integriteit waarvan de burgemeester verslag uitbrengt aan de raad? Is dat openbaar?
- Hoe worden evt. beheersmaatregelen getoetst, besproken en gewaarborgd in de raad?

4.11 Rollen

Vanwege de verschillende in snel tempo opvolgende fases in het proces is het aan te bevelen de verschillende rollen in dit proces te beschrijven. Per fase zijn deze, waar ze zijn besproken tijdens de inspiratiesessie op 3 september, beschreven in deze notitie.

4.12 Status bouwstenennotitie

In de inleiding van dit hoofdstuk is al beschreven dat over deze fase in de Gemeentewet weinig is vastgelegd. De raad kan dus zelf vormgeven aan dit proces. De bijeenkomsten op 28 mei en 3 september dienden als inspiratie voor dit proces. Een lastig punt is dat het bespreken van dit proces in de huidige raad niet betekent dat de nieuwe raad dit proces ook wil gaan toepassen.

De belangrijkste lessen van de bijeenkomsten zijn 'voorspelbaarheid' en 'communicatie'. Deze kernwoorden zijn de rode draad door deze concept-bouwstenennotitie. De geleerde lessen uit het verleden, het belang van heldere procesafspraken, het markeren van de verschillende fases, de benodigde zorgvuldigheid en het vooraf bepalen van de rollen komen vormen de basis voor deze notitie. Per fase worden de mogelijkheden beschreven en wordt een advies van de raad 2018-2022 aan de nieuwe raad geformuleerd. Deze notitie wordt na bespreking in het Presidium ter bespreking aan de raad voorgelegd. Hierna wordt het als bouwsteen aan de nieuwe raad aangeboden.

Besluit Presidium: het Presidium kan zich in dit behandelproces vinden.

Bijlage 2: Voorbeeld opdracht informateur

Voorbeeld

De informateur wordt gevraagd de mogelijkheden te verkennen tot samenwerking met als doel een stabiele coalitie te vormen met voldoende draagvlak. Het doel is om uiteindelijk binnen twee weken een rapport met conclusies uit de informatiefase op te leveren. Om dit doel te bereiken spreekt de informateur met (een delegatie van) alle fracties, waarbij het uitgangspunt is om bespreekpunten te inventariseren en aanbevelingen voor het vervolgtraject mee te geven (de formatiefase). In deze gesprekken komen de volgende vragen aan de orde:

- *Hoe duidt u de verkiezingsuitslag?*
- *Welke coalities vindt u kansrijk?*
- *Welke coalitie heeft uw voorkeur?*
- *Wilt u deelnemen aan de coalitie?*
- *Heeft u inhoudelijke wensen en prioriteiten?*
- *Wat zijn de grootste uitdagingen/knelpunten?*
- *Zijn er blokkades op partijen of personen?*
- *Welk soort akkoord heeft de voorkeur (zie paragraaf 6.8)?*
- *Wat zijn de wensen over de omvang van het college?*

Er vinden twee gesprekken per fractie plaats. De griffie draagt zorg voor de schriftelijke verslaglegging. Indien nodig wordt een beroep gedaan op ambtelijke ondersteuning.

Het rapport van de informateur wordt in de openbaarheid besproken. De presentatie van dit rapport is ook de start voor de formatiebesprekingen.

Bijlage 3: Voorbeeld opdracht formateur

Voorbeeld

De formateur gaat in beslotenheid met twee vertegenwoordigers per partij onderhandelen over de inhoud van het programma. De afspraken worden vastgelegd door de formateur en vervolgens omgezet in een concept- akkoord. Hierin worden duidelijk de standpunten ingenomen over:

- het raadsprogramma;*
- het aantal wethouders;*
- samenstelling van de portefeuilles;*
- inhoud van de portefeuille van de burgemeester;*
- verdeling en personele invulling van de wethouderportefeuilles;*
- datum benoeming wethouders en behandeling akkoord in raad.*

Tijdens het formatieproces is de formateur verantwoordelijk voor de communicatie. Ook informeert de informateur de burgemeester over het verloop van de onderhandelingen en stelt hem in de gelegenheid te reageren op het concept van het coalitieakkoord. In overleg met de coalitiepartners worden de evt. opmerkingen van de burgemeester desgewenst verwerkt in het coalitieakkoord. De formateur rapporteert aan de raad en presenteert het formatierapport met het concept-raadsprogramma en de beoogde samenstelling van het college tijdens een openbare raadsvergadering. Het coalitieakkoord wordt ter informatie aan alle raadsleden toegezonden en kan tijdens diezelfde raadsvergadering worden besproken. In die vergadering zullen ook raadsvoorstellen worden geagendeerd voor het vaststellen van een raadsprogramma en de benoeming van de wethouders.

